

Literární postava

RSb040

Literární postava

- nositel děje, myšlenky, ideologie (D. Hodrová)
- textová **analogie člověka**
- má individuální vědomí
- nemusí jít nutně o “člověka”

Bohumil Fořt:

- literární protějšek lidí (ne nutně lidský nebo personifikovaný)

Formalisté:

- produkt textu, zcela závislý na textu samotném

Postava a děj

Aristotelés:

- postava je nápodobou skutečných lidí (mimésis)
- postava je podřízena ději

Formalisté:

- postava plní funkce v ději (je mu podřízena)
- psychologie postavy je vedlejší

Edward Morgan Forster:

- postava je subjekt s “lidskou stránkou”
- nezávislá na ději
- není však totožná s reálnou postavou
- *homo fictus*

Shlomith Rimmon-Kennanová

- nadřazenost je dána čtením = psychologická próza (postava) vs historická próza (děj)

Vladimir Jakovljevič Propp

- typologie postav v ruském folkloru
- postavy mají “role”
  - škůdce
  - dárce
  - pomocník
  - carova dcera a její otec
  - odesílatel
  - hrdina
  - nepravý hrdina

Algirdas Greimas

- postavy jsou **aktanty a aktéry**
- **aktant = nositel funkcí vykonávající určitou činnost**
  - nejen postavy, ale i různé situace, předměty apod.
  - **narativní abstraktní kategorie**
- **aktér** = konkrétní realizace aktanta (konkrétní postava)

Existence postavy

- sémiotický přístup = postava je textovým konstruktem, neexistuje mimo text
- mimetický přístup = postava vykazuje podobnosti s reálnými protějšky

Forť:

- 1) postava se podobá člověku = využíváme terminologii z věd o člověku
- 2) postava jako výsledek kognitivních (poznávacích) procesů
- 3) postava jako výsledek sémiotické a mimetické produkce

Existence postav podle Rimmon-Kenanové

Postava je jednak **neoddělitelná od textu** v textu, ale **oddělená od textuality** v příběhu.

Přímá definice postavy

- pojmenování rysů postavy
  - adjektiva
  - abstraktní substantiva
  - řeč
- explicitní informace
- sdělována vypravěčem = objektivní / subjektivní

Nepřímá charakterizace postavy

- implicitní
  - činy
  - řeč
  - vnější vzhled
  - prostředí
- **činy**
  - uskutečněné
  - neuskutečněné
  - zamýšlené
- **řeč**
  - aktivní konverzace
  - nevyřčené myšlenky
- **vnější vzhled** = ovlivněný / neovlivněný

Postava-definice a postava-hypotéza (D. Hodrová)

p. definice

- předvídatelná, explicitně charakterizovaná
- bez tajemství, bez vnitřku

p. hypotéza

- torzo, neúplnost, nepředvídatelnost
- není uzavřená, ale procesuální (stále v pohybu, v proměnách)

Plochá a plastická postava (E. M. Forster)

plochá p.

- jediný povahový rys, jediná myšlenka
- statické, snadno identifikovatelné
- neměnné
- typicky: komické postavy

plastická p.

- překvapivá, složitá
- nevypočitatelná